

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 9. septembra 2015*

„Pritožba — Pogodba o dodelitvi finančne pomoči Skupnosti za projekt na področju zdravstvenega sodelovanja — Odločitev Komisije, da zahteva vračilo dela izplačanih predplačil — Ničnostna tožba — Nedopustnost“

V zadevi C-506/13 P,

zaradi pritožbe na podlagi člena 56 Statuta Sodišča Evropske unije, vložene 11. septembra 2013,

Lito Maieftiko Gynaikologiko kai Cheirurgiko Kentro AE s sedežem v Atenah (Grčija), ki jo zastopa E. Tzannini, dikigoros,

tožeča stranka,

druga stranka v postopku:

Evropska komisija, ki jo zastopata S. Lejeune, agentka, skupaj z E. Petristsijem, dikigoros, z naslovom za vročanje v Luxembourg,

tožena stranka na prvi stopnji,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi A. Tizzano, predsednik senata, S. Rodin, A. Borg Barthet, sodnika, M. Berger, sodnica, in F. Biltgen (poročevalec), sodnik,

generalni pravobranilec: P. Cruz Villalón,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 24. februarja 2015

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Družba Lito Maieftiko Gynaikologiko kai Cheirurgiko Kentro AE (v nadaljevanju: Lito) s pritožbo predlaga razveljavitev sodbe Splošnega sodišča Evropske unije Lito Maieftiko Gynaikologiko kai Cheirurgiko Kentro/Komisija (T-552/11, EU:T:2013:349, v nadaljevanju: izpodbijana sodba), s katero

* Jezik postopka: grščina.

je Splošno sodišče na eni strani zavrnilo predlog za razglasitev ničnosti opomina, ki ga je Komisija izdala 9. septembra 2011 v zvezi z vračilom zneska 83.001,09 EUR, izplačanega v okviru finančne pomoči Skupnosti za projekt na področju zdravstvenega sodelovanja (v nadaljevanju: opomin), in na drugi strani ugodilo nasprotni tožbi, ki jo je vložila ta institucija, s katero je zahtevala, da se družbi Lito naloži plačilo tega zneska s pripadajočimi zamudnimi obrestmi.

Dejansko stanje

- 2 Dejansko stanje je bilo v točkah od 1 do 8 izpodbijane sodbe opisano tako:
  - „1. Tožeča stranka [družba Lito] je porodnišnica, ki je specializirana na področju porodništva, ginekologije in kirurgije. Je članica konzorcija, ki je 12. maja 2004 s Komisijo [...] sklenil pogodbo C510743 v zvezi s projektom, imenovanim Ward In Hand (WIH) [v nadaljevanju: projekt WIH], s katero se je Komisija zavezala, da bo finančni prispevek izplačala v več obrokih (v nadaljevanju: pogodba). Projekt [WIH] se je začel 1. maja 2004 in se zaključil 31. januarja 2006. V okviru [tega] projekta [...] je Komisija iz naslova finančne pomoči Evropske unije tožeči stranki izplačala skupno 99.349,50 EUR.
  - 2 Pogodbo v skladu z njenim členom 5(1) ureja belgijsko pravo. Poleg tega sta na podlagi njenega člena 5(2) Splošno sodišče in, v primeru pritožbe, Sodišče pristojni za rešitev vseh sporov med Unijo in članicami konzorcija v zvezi z veljavnostjo, uporabo ali razlago pogodbe.
  - 3 Komisija je z dopisom z dne 29. aprila 2009 tožečo stranko obvestila, da bo zaradi njenega sodelovanja pri projektu WIH nad njo opravljen nadzor v obliki finančne revizije. Iz tega dopisa je razvidno, da bi morala tožeča stranka ob tem nadzoru med drugim predložiti sezname prisotnosti zaposlenih, ki so delali na [tem] projektu. Med revizijo, ki je potekala od 4. do 6. avgusta 2009, tožeča stranka ni predložila seznamov prisotnosti z evidentiranimi delovnimi urami svojih zaposlenih, za katere je zahtevala plačilo.
  - 4 Komisija je z dopisom z dne 20. oktobra 2009 tožeči stranki poslala osnutek revizijskega poročila, v katerem je bilo navedeno, da sezname prisotnosti niso bili predloženi, in jo pozvala, naj predloži svoje pripombe. Tožeča stranka je z dopisoma z dne 13. in 16. novembra 2009 poslala pripombe glede rezultatov revizije in sezname prisotnosti v zvezi z delom na projektu [WIH]. Komisija je z dopisom z dne 23. decembra 2009, h kateremu je bilo priloženo končno revizijsko poročilo, potrdila sklepe, ki so bili sprejeti v osnutku revizijskega poročila.
  - 5 Komisija je 25. oktobra 2010 tožeči stranki poslala informativni dopis pred postopkom izterjave, v katerem je od nje zahtevala, naj vrne 93.778,90 EUR. Tožeča stranka je z dopisom z dne 15. novembra 2010 Komisijo prosila, naj ponovno preuči njene prej predložene pripombe in jih potrdi.
  - 6 Po preučitvi dokazov, ki jih je predložila tožeča stranka, je Komisija z dopisom z dne 24. maja 2011 priznala sodelovanje ene članice osebja, in sicer M. V., pri projektu [WIH] in sprejela obračun delovnih ur, ki jih je ta opravila pri [tem] projektu [...], hkrati pa poudarila, da pogodbene zahteve v zvezi s tem niso bile izpolnjene. Poleg tega je Komisija priznala obračun posrednih stroškov v višini 20 % priznanih neposrednih stroškov. Znesek, ki ga je bilo treba vrniti, je bil zato znižan na 83.001,09 EUR. Tožeča stranka je svoja stališča predložila z dopisom z dne 17. junija 2011.
  - 7 Ker pa odgovor tožeče stranke ni vseboval nobenega novega dokaza o opravljenih delovnih urah drugih članov osebja v okviru projekta [WIH], ji je Komisija z dopisom z dne 17. avgusta 2011 poslala svoja končna stališča. Komisija je 16. septembra 2011 tožeči stranki poslala [opomin], v katerem jo je pozvala, naj do 24. oktobra 2011 poravnava znesek 83.001,09 EUR [...].

8 Komisija je z dopisom z dne 3. novembra 2011, ki ga je tožeča stranka prejela 15. novembra 2015, to opozorila na svojo terjatev, pri čemer je poudarila, da pripadajoče obresti znašajo 5 % na leto, kar znaša 11,37 EUR za vsak dan zamude, in da so obresti na dan 18. novembra 2011 znašale 284,25 EUR.“

Tožba pred Splošnim sodiščem in izpodbijana sodba

- 3 Družba Lito je 24. oktobra 2011 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila ničnostno tožbo zoper opomin.
- 4 V odgovoru na tožbo, vloženem v sodnem tajništvu Splošnega sodišča 13. januarja 2012, je Komisija vložila nasprotno tožbo, s katero je predlagala, naj se družbi Lito naloži delno vračilo finančnega prispevka, ki ji je bil izplačan v okviru projekta WIH, in plačilo zamudnih obresti.
- 5 Splošno sodišče je v točkah od 17 do 31 presodilo, da na podlagi dokazov iz spisa ni mogoče skleniti, da opomin ustvarja zavezujoče pravne učinke, ki presegajo tiste iz pogodbe in ki pomenijo izvajanje prerogativ javne oblasti, ki so tej instituciji podeljene kot upravnemu organu. Zato ta opomin ne spada med akte, za katere se lahko na podlagi člena 263 PDEU predlaga razglasitev ničnosti, tako da je Splošno sodišče ničnostno tožbo družbe Lito zavrglo kot nedopustno.
- 6 Splošno sodišče je v točkah od 32 do 81 preučilo nasprotno tožbo Komisije, v kateri ta zatrjuje, da je družba Lito kršila pogodbene obveznosti, zlasti obveznosti iz člena 14(1)(a) splošnih pogojev pogodbe glede vodenja seznamov prisotnosti in evidentiranja delovnih ur, ki jih je njeno osebje opravilo pri projektu WIH. Po končani analizi je Splošno sodišče presodilo, da je navedena tožba utemeljena.
- 7 Zato je družbi Lito naložilo, da mora Komisiji plačati 83.001,09 EUR glavnega dolga s pripadajočimi 5-odstotnimi zamudnimi obrestmi, ki tečejo od 25. oktobra 2011 do poplačila dolga v celoti.

Predlogi strank pred Sodiščem

- 8 Družba Lito Sodišču predlaga, naj izpodbijano sodbo razveljavi, o zadevi vsebinsko odloči in Komisiji naloži plačilo stroškov.
- 9 Komisija Sodišču predlaga, naj pritožbo zavrne in družbi Lito naloži plačilo stroškov.

Pritožba

Prvi pritožbeni razlog

Trditve strank

- 10 S prvim pritožbenim razlogom, ki se nanaša na napačno uporabo člena 263 PDEU, družba Lito Splošnemu sodišču očita, da je napačno uporabilo pravo s tem, da je razsodilo, da je vsebina opomina omejena na uveljavljanje pravic, ki jih ima Komisija na podlagi pogodbenih določil, medtem ko bi morale ugotoviti, da ta opomin izhaja iz izvrševanja prerogative javne oblasti Komisije. Ker naj bi bil opomin sprejet z namenom, da bo izvršljiv v skladu s členom 299 PDEU, naj bi bil to akt, katerega presojo zakonitosti naj bi opravilo sodišče Unije v okviru ničnostne tožbe na podlagi člena 263 PEU.

- 11 V zvezi s tem družba Lito na eni strani opozarja, da si je Komisija v skladu s členom 19(5) splošnih pogojev pogodbe pridržala pravico do sprejetja izvršljive odločbe v smislu člena 299 PDEU. Glede na dvoumnost zadevnega dokumenta, ki ga je Splošno sodišče kot takega priznalo v točki 29 izpodbijane odločbe, bi moralo, da bi ohranilo pravico do učinkovitega sodnega varstva, ki jo zagotavlja člen 47, prvi odstavek, Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina) v vsakem primeru ugoditi tožbi, ki jo je vložila družba Lito.
- 12 Na drugi strani, zaradi okoliščine, da naj bi bila tudi v besedilu opomina navedena možnost, da se uporabi postopek iz člena 299 PDEU, bi moralo Splošno sodišče ob uporabi načela varstva zaupanja v pravo ničnostno tožbo, ki jo je vložila družba Lito, razglasiti za dopustno.
- 13 Družba Lito dodaja, da je Splošno sodišče s tem, da je datum zapadlosti, ki ga je Komisija enostransko določila v opominu, navedlo kot datum, od katerega začnejo teči obresti, v točkah 73 in 77 izpodbijane sodbe posredno priznalo, da je opomin izvršljiv in torej ni samo informativen dokument.
- 14 Komisija meni, da je treba prvi pritožbeni razlog, ki nima nobene pravne podlage, zavreči kot nedopusten. Podredno, glede na to, da se je Splošno sodišče sklicevalo na utemeljitev iz svojega sklepa Lito Maieftiko Gynaikologiko kai Cheirurgiko Kentro/Komisija (T-353/10, EU:T:2011:589), ta sklep pa je postal pravnomočen, naj ne bi bilo več mogoče izpodbijati tega, da je opomin informativni pripravljalni akt, ki ni izvršljiv.

Presoja Sodišča

- 15 S prvim tožbenim razlogom družba Lito v bistvu trdi, da je Splošno sodišče s tem, da je razsodilo, da opomin nima značilnosti izpodbojnega akta v smislu člena 263 PDEU, napačno uporabilo pravo.
- 16 Iz ustaljene sodne prakse izhaja, da je ničnostno tožbo na podlagi člena 263 PDEU mogoče vložiti zoper vse akte, ki jih sprejmejo institucije, ne glede na vrsto ali obliko, ki povzročijo zavezujoče pravne učinke, ki lahko posežejo v interese tožeče stranke, tako da bistveno spremenijo njen pravni položaj (glej v tem smislu sodbi IBM/Komisija, 60/81, EU:C:1981:264, točka 9, in Internationaler Hilfsfonds/Komisija, C-362/08 P, EU:C:2010:40, točka 51).
- 17 Ničnostna tožba je namenjena zagotavljanju spoštovanja prava pri razlagi in uporabi Pogodbe, zato bi bila restriktivna razlaga pogojev za dopustnost tožbe, ki bi se omejevala na kategorije iz člena 288 PDEU, v nasprotju s tem ciljem (glej v tem smislu sodbo IBM/Komisija, 60/81, EU:C:1981:264, točka 8).
- 18 Vendar ta pristojnost sodišča Unije za razlago in uporabo določb Pogodbe ne velja v primerih, če pravni položaj tožeče stranke spada v okvir pogodbenih razmerij, katerega pravno ureditev ureja nacionalno pravo, ki sta ga izbrali pogodbeni stranki.
- 19 Če se namreč sodišče Unije izreče za pristojno za odločanje o ničnosti aktov, ki spadajo v popolnoma pogodbeni okvir, bi tvegalo ne samo, da člen 272 PDEU, ki omogoča vzpostavitev sodne pristojnosti Unije na podlagi arbitražne klavzule, izgubi smisel, ampak tudi da v primerih, v katerih pogodba ne vsebuje arbitražne klavzule, razširi svoje sodne pristojnosti prek meja, ki jih določa člen 274 PDEU, ki nacionalnim sodiščem podeljuje splošno pristojnost za odločanje v sporih, v katerih je Unija stranka (glej v tem smislu sodbo Maag/Komisija, 43/84, EU:C:1985:328, točka 26).
- 20 Iz tega sledi, da če je pogodba sklenjena med tožečo stranko in eno od institucij, lahko sodišča Unije o tožbi na podlagi člena 263 PDEU odločajo samo, če izpodbijani akt ustvarja zavezujoče pravne učinke, ki presegajo tiste iz pogodbenih razmerij, ki vežejo pogodbeni stranki, in ki pomenijo izvajanje prerogativ javne oblasti, ki so instituciji podeljene kot upravnemu organu.

- 21 V zvezi s tem je treba poudariti, da če neka institucija, zlasti Komisija, za dodelitev finančnih prispevkov izbere pogodbeno pot v okviru člena 272 PDEU, mora znotraj tega okvira tudi ostati. Zato se mora v odnosih s sopogodbениki izogibati uporabi dvoumnih formulacij, ki bi jih pogodbene stranke lahko razumele kot enostranske odločitve, ki presegajo pogodbena določila.
- 22 V obravnavanem primeru, kot je Splošno sodišče navedlo v točki 28 izpodbijane sodbe, noben element iz spisa ne omogoča sklepa, da je Komisija ravnala tako, da je izvajala prerogative javne oblasti.
- 23 Iz točk 25 in 26 izpodbijane sodbe je razvidno zlasti, da opomin spada v okvir pogodbe, saj je njegov cilj izterjava terjatve, ki temelji na določilih te pogodbe. Opomin je namreč treba razumeti kot uradni opomin, v katerem so navedeni datum zapadlosti in plačilni pogoji, ki pa ga ni mogoče enačiti z izvršilnim naslovom, tudi če je izvršba iz člena 299 PDEU v njem omenjena kot ena od možnosti, ki jo Komisija lahko uporabi v primeru, da dolжник obveznosti ne izpolni do roka, določenega za plačilo.
- 24 Splošno sodišče je torej v točki 28 izpodbijane sodbe pravilno sklenilo, da opomin nima pravnih učinkov, ki bi izvirali iz izvajanja prerogativ javne oblasti, ampak ga, ravno nasprotno, ni mogoče ločiti od pogodbenega razmerja med Komisijo in družbe Lito.
- 25 Iz navedenega izhaja, da Splošno sodišče ni napačno uporabilo prava s tem, da je v točki 30 izpodbijane sodbe presodilo, da pri njem ni mogoče veljavno vložiti tožbe na podlagi člena 263 PDEU.
- 26 Poleg tega je treba poudariti, da ne glede na to, da je Splošno sodišče v točki 29 izpodbijane sodbe priznalo, da je opomin dvoumen, ni pravica do učinkovitega sodnega varstva, ki jo zagotavlja člen 47, prvi odstavek, Listine v ničemer ogrožena. Iz sodne prakse Sodišča namreč izhaja, da namen tega člena ni spremeniti sistem sodnega nadzora, določen s Pogodbami, zlasti pravila v zvezi z dopustnostjo tožb, vloženih neposredno pri sodišču Unije, kakor je razvidno iz pojasnil k temu členu, ki jih je treba v skladu s členom 6(1), tretji pododstavek, PEU in členom 52(7) Listine upoštevati kot vodilo pri njeni razlagi (sodba Inuit Tapiriit Kanatami in drugi/Parlament in Svet, C-583/11 P, EU:C:2013:625, točka 97, ter sklep von Storch in drugi/ECB, C-64/14 P, EU:C:2015:300, točka 55).
- 27 V zvezi s trditvijo družbe Lito, ki se nanaša na domnevno kršitev načela varstva zaupanja v pravo, je treba spomniti, da čeprav je v skladu z ustaljeno sodno prakso možnost sklicevanja na to načelo dana vsakemu gospodarskemu subjektu, pri katerem je institucija vzbudila upravičena pričakovanja, da se bo ohranil obstoječi položaj (glej v tem smislu sodbo Di Lenardo in Dilexport, C-37/02 in C-38/02, EU:C:2004:443, točka 70 in navedena sodna praksa), pa družba Lito ni dokazala, kako naj bi ji Komisija vzbudila taka pričakovanja glede domnevne dopustnosti ničnostne tožbe, ki jo je vložila.
- 28 Trditev, ki se nanaša na začetek obrestovanja zamudnih obresti in je uperjena zoper točke od 73 do 77 izpodbijane sodbe, pa je treba preučiti v okviru tretjega pritožbenega razloga.
- 29 Iz zgoraj navedenega izhaja, da je treba prvi pritožbeni razlog zavrni kot neutemeljen.

Drugi pritožbeni razlog

Trditve strank

- 30 Z drugim pritožbenim razlogom, ki se nanaša na napačno uporabo prava pri uporabi pojma „neupravičeno izplačani znesek“, družba Lito Splošnemu sodišču očita, da je v točkah od 47 do 69 izpodbijane sodbe izkrivilo pojem vračila neupravičeno izplačanih zneskov, kot izhaja iz člena 1376 belgijskega civilnega zakonika, in ga napačno uporabilo za dejansko stanje iz zadeve v glavni stvari.

- 31 Družba Lito po eni strani trdi, da se za izpolnitev pogojev iz člena 1376 belgijskega civilnega zakonika zahteva element namena ali zmote, torej subjektivni element, ki v obravnavani zadevi manjka. Po drugi strani naj bi bil upoštevan datum za presojo, ali je bilo izplačilo neupravičeno, datum izročitve projekta WIH. Družba Lito meni, da tega, da ni predložila seznama prisotnosti, ni mogoče enačiti z neizročitvijo tega projekta.
- 32 Družba Lito meni, da je Splošno sodišče v točki 56 izpodbijane sodbe napačno zavrnilo naknadno predložene sezname prisotnosti, na katerih je logotip družbe in torej potrjujejo njihovo verodostojnost. Družba Lito opozarja, da zaradi združitve s podjetji iz zadevne skupine na dan revizije ni bil mogoč dostop do seznamov, ki so bili napravljeni v elektronski obliki.
- 33 Poleg tega družba Lito potrjuje, da je bila v dobri veri prepričana, da se je Komisija svojim pravicam odpovedala, saj jih ni uveljavljala skoraj pet let od izročitve projekta WIH.
- 34 Po mnenju Komisije bi bilo treba drugi, četrti, peti, šesti in osmi pritožbeni razlog preučiti skupaj in jih vse kot nedopustne zavreči, saj se z njimi poskuša doseči, da bi se dejansko stanje in dokazi na novo presojali, ne navaja pa se nobenega spornega elementa niti se ne prereka izpodbijane sodbe in gre zgolj za dobesedno ponavljanje tožbenih razlogov, ki so bili predstavljeni že pred Splošnim sodiščem.
- 35 Podredno Komisija trdi, da je iz točk od 56 do 59 izpodbijane sodbe razvidno, da Splošno sodišče s tem, da je sezname prisotnosti, ki jih je naknadno predložila družba Lito, in redna poročila o napredku, ki so bila Komisiji poslana v teku projekta WIH, zavrnilo z obrazložitvijo, da ne izpolnjujejo zahtev, ki so bile določene s pogodbo, ni v ničemer spremenilo ali izkrivilo vsebine predloženih dokazov.

Presoja Sodišča

- 36 Splošno sodišče glede uporabe pojma neupravičeno izplačanega zneska v točkah od 48 do 50 izpodbijane sodbe opozarja na pogodbeno določila ter zlasti člena 13(1), prvi pododstavek, in 14(1)(a), tretji pododstavek, splošnih pogojev, na podlagi katerih bi družba Lito morala evidentirati delovne ure, ki so bile vložene v projekt WIH, in zagotoviti, da jih vsaj enkrat mesečno overi za to pristojna ali pooblaščen oseba.
- 37 Potem ko je v točki 51 izpodbijane sodbe Splošno sodišče poudarilo pomen obveznosti v zvezi s finančnimi pogoji, je v točkah 52 in 53 izpodbijane sodbe ugotovilo, da je iz končnega revizijskega poročila razvidno, da družba Lito ni evidentirala delovnih ur v skladu s pogodbenimi določili.
- 38 Splošno sodišče je v točkah 55 in 56 izpodbijane sodbe zavrnilo trditve družbe Lito, da zaradi združitve ni bilo mogoče priskrbeti seznamov prisotnosti. V zvezi s tem je Splošno sodišče presodilo, da seznamov prisotnosti, ki jih je družba naknadno predložila, ni datirala niti overila za to pristojna oseba, kar je v nasprotju s tem, kar je izrecno določeno v členu 14(1)(a) splošnih pogojev pogodbe, in jih torej ni mogoče sprejeti kot dokaz o delovnih urah, opravljenih pri projektu WIH.
- 39 Ker družba Lito v okviru tega pritožbenega razloga navaja enake trditve, kot jih je navedla že na prvi stopnji, ne da bi pojasnila, s čim naj bi Splošno sodišče v točkah 55 in 56 izpodbijane sodbe storilo napako, ga je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča zavreči kot nedopusten (glej zlasti sodbo Interporc/Komisija, C-41/00 P, EU:C:2003:125, točka 16).
- 40 Očitek glede izkrivljanja pojma vračila neupravičeno izplačanega zneska je treba zavrniti kot neutemeljen.

- 41 Splošnemu sodišču namreč ni mogoče očitati izkrivljanja določb belgijskega prava samo zato, ker je v točki 64 izpodbijane sodbe presodilo, da predložitev seznamov prisotnosti pomeni samostojno pogodbeno obveznost, katere neizpolnitev pomeni kršitev pogodbe, ki lahko privede do vračila izplačanih predplačil.
- 42 To pomeni, da se vračilo izplačanih zneskov lahko zahteva neodvisno od datuma izročitve projekta WIH ali subjektivnega elementa, od katerega naj bi bilo v belgijskem pravu odvisno vračilo neupravičeno izplačanega zneska.
- 43 Poleg tega se v skladu s sodno prakso, navedeno v točki 27 te sodbe, družba Lito brez natančnih zagotovil Komisije glede usode zahtevka za vračilo neupravičeno izplačanih zneskov ne more sklicevati na kršitev načela varstva zaupanja v pravo.
- 44 Iz zgoraj navedenega izhaja, da je treba drugi pritožbeni razlog zavreči kot deloma nedopusten in zavrnil kot deloma neutemeljen.

Tretji pritožbeni razlog

Trditve strank

- 45 S tretjim pritožbenim razlogom družba Lito Splošnemu sodišču očita, da je kršilo temeljna načela prava Unije, zlasti pravico do izjave in pravico do poštenega sojenja s tem, da ji je v točkah od 73 do 77 izpodbijane sodbe naložilo plačilo zamudnih obresti, ne da bi upoštevalo njene trditve, da se opomin, ki je zgolj informativne narave, ne bi smel šteti za akt, s katerim je določen rok za plačilo, od katerega tečejo zamudne obresti.
- 46 Družba Lito trdi, da je datum začetka obrestovanja teh obresti nezakonit, saj ga je Komisija enostransko določila v opominu, ki ga je Splošno sodišče opredelilo kot „informativen“ dokument. Družba Lito trdi tudi, da je Splošno sodišče pomanjkljivo obrazložilo svojo presojo glede obrestne mere in začetka obrestovanja teh obresti.
- 47 Komisija opozarja, da je Splošno sodišče strankama postavilo natančna vprašanja glede obrestne mere in pri svoji analizi upoštevalo trditve, ki sta jih navedli stranki.

Presoja Sodišča

- 48 Najprej je treba opozoriti, da pravica do izjave v sodnem postopku ne pomeni, da mora sodišče v svojo odločbo vključiti vse trditve obeh strank. Nasprotno, ta pravica pomeni, da Sodišče po seznanitvi s temi trditvami in presoji dokazov razsodi o tožbenih predlogih in svojo odločitev obrazloži (glej zlasti sodbi Schröder in drugi/Komisija, C-221/97 P, EU:C:1998:597, točka 24, in Technische Glaswerke Ilmenau/Komisija, C-404/04 P, EU:C:2007:6, točka 125).
- 49 Zato je treba preveriti, ali je Splošno sodišče pri odločanju o zamudnih obrestih v točkah od 73 do 77 izpodbijane odločbe izpolnilo te zahteve.
- 50 V zvezi s tem je treba navesti, da je Splošno sodišče v točkah od 74 do 77 izpodbijane sodbe uporabilo člen 19(2) splošnih pogojev pogodbe. Kot izhaja zlasti iz točke 44 navedene sodbe, ta člen določa, da zamudne obresti začnejo teči dan po izteku roka za plačilo dolgovanega zneska, ki ga je določila Komisija, in prenehajo teči ob koncu dneva, na katerega je plačan celotni dolgovani znesek. Ta člen tudi določa, da se v primeru neplačila v roku, ki ga določi Komisija, znesku, ki ga dolguje

sopogodbenuk, pripišejo obresti po obrestni meri iz člena 3(6) splošnih pogojev, ki določa obrestno mero, ki jo uporablja Evropska centralna banka (ECB) za operacije glavnega refinanciranja, povečano za 3,5 %.

- 51 Ni pa sporno, da družba Lito v postopku nikoli ni prerekala veljavnosti teh pogodbenih določil.
- 52 Poleg tega je Splošno sodišče po tem, ko je v točki 75 izpodbijane sodbe navedlo, da je veljavna obrestna mera znašala 1,5 %, ob upoštevanju povečanja obrestne mere priznalo 5-odstotno obrestno mero in zamudne obresti, ki tečejo od 25. oktobra 2011, kar je naslednji dan dneva po dnevu, ki je bil v opominu naveden kot datum plačila.
- 53 Iz navedenega je razvidno, da je Splošno sodišče pravilno uporabilo pogodbeno določila in svojo odločitev pravno zadostno obrazložilo.
- 54 Zato je treba tretji pritožbeni razlog zavrniti kot neutemeljen.

Četrty pritožbeni razlog

Trditve strank

- 55 S četrtyim pritožbenim razlogom, ki se nanaša na napačno uporabo pravnih meril v zvezi s presojo dokazov, družba Lito Splošnemu sodišču očita, da je v točkah od 52 do 56 izpodbijane odločbe presodilo, da ni vzpostavila evidence delovnih ur in da predloženi sezname prisotnosti ne izpolnjujejo zahtev iz pogodbe, čeprav so bili naknadno poslani sezname prisotnosti na uradnem papirju družbe, ki je opremljen z logotipom podjetja, ki potrjuje njihovo izvirnost. Na podlagi takšne presoje naj bi Splošno sodišče prišlo do napačnih ugotovitev, ki izkrivljajo vsebino dokazov, ki jih je predložila družba Lito, in te dokaze napačno pravno opredelilo.
- 56 Splošno Sodišče naj bi v točkah od 60 do 64 izpodbijane sodbe tudi napačno presodilo, da predložena korespondenca med osebjem, ki je delalo pri projektu WIH, ne dokazuje, koliko časa so ti dejansko delali na tem projektu, saj naj bi dokazna vrednost te korespondence temeljila predvsem na dejstvu, da se je Komisija nanje oprla zaradi naknadnega znižanja zneska, katerega vračilo je zahtevala.
- 57 Družba Lito meni, da je Splošno sodišče v točki 61 izpodbijane sodbe storilo napako, ker je presodilo, da mu v prilogah, ki jih je predložila družba Lito, ni treba iskati dokazov, s katerimi bi se lahko podprle njene trditve, čeprav se v točki 63 iste sodbe sklicuje na to, da se vsebina teh prilog nanaša na elemente, ki so zgolj upravne ali organizacijske narave.
- 58 Komisija trdi, da analiza upravičenih stroškov, ki jo je opravilo Splošno sodišče, pomeni presojo dejstev, ki ne more biti predmet ponovne obravnave s strani Sodišča. V vsakem primeru naj bi Splošno sodišče v točki 61 izpodbijane sodbe pravilno presodilo, da ni njegova naloga iskanje dokazov, ki bi podprli trditve družbe Lito, v obsežnih prilogah, ki se sicer nanašajo le na rezultate projekta WIH, s katerimi se lahko dokazuje le, da je bil projekt pravilno izveden.

Presoja Sodišča

- 59 Najprej je treba zavrniti trditve, uperjene zoper točke od 52 do 56 izpodbijane sodbe, ker so te trditve pod krinko domnevnega izkrivljanja dokazov enake kot trditve, ki so že bile navedene v okviru drugega pritožbenega razloga in v točki 40 te sodbe zavrnjene kot nedopustne.

- 60 Glede trditve, ki se nanaša na presojo prilog, ki jih je predložila družba Lito, je treba ugotoviti, da ta v bistvu ponavlja trditve, ki jo je navedla že na prvi stopnji, kar je razvidno zlasti iz točk od 61 do 63 izpodbijane sodbe.
- 61 Splošno sodišče pa je presodilo, da ni dolžno podrobno preučiti obsežnih prilog, ki jih je predložila družba Lito, zlasti ker s temi dokumenti nikakor ni mogoče dokazati delovnega časa, ki je bil dejansko posvečen projektu WIH. Navedlo je tudi, da dokazna vrednost predložene korespondence prav tako ne more temeljiti na dejstvu, da se je Komisija strinjala, da zabeležene delovne ure enega od zaposlenih prizna za upravičene, saj ta okoliščina ne more vplivati na upravičenost delovnih ur drugih zaposlenih v skladu s sistemom evidentiranja delovnih ur, kot je predviden v pogodbenih določilih.
- 62 Iz navedenega je razvidno, da družba Lito s svojimi trditvami zgolj preroka stališče, ki ga je Splošno sodišče sprejelo v točkah 62 in 63 izpodbijane sodbe, in želi v resnici doseči le ponovni preizkus tožbe, vložene pred Splošnim sodiščem, za kar pa Sodišče ni pristojno (glej zlasti sodbo Reynolds Tobacco in drugi/Komisija, C-131/03 P, EU:C:2006:541, točka 50).
- 63 Zato je treba to trditev zavreči kot očitno nedopustno.
- 64 Glede očitka Splošnemu sodišču, ki se nanaša na točko 63 izpodbijane sodbe, ni mogoče najti nobenega protislovja v razlogovanju Splošnega sodišča, saj ni bilo navedeno sodišče tisto, ki je opravilo analizo vsebine predloženih prilog, pač pa je to protislovje posledica navedb Komisije, ki jih družba Lito ni prerokala.
- 65 Zato je treba četrti pritožbeni razlog zavreči kot deloma nedopusten in zavrni kot deloma neutemeljen.

Peti pritožbeni razlog

Trditve strank

- 66 S petim pritožbenim razlogom se Splošnemu sodišču očita napačna uporaba prava pri presoji pravne narave seznamov prisotnosti.
- 67 Družba Lito trdi, da čeprav je res obveznost vsake družbe, da pripravlja periodična poročila, v katerih so za vsakega zaposlenega in vsako enoto vpisane delovne ure, opravljene pri projektu WIH, pa ta ne more povzročiti zanikanja opravljenega dela, saj bi v tem primeru šlo za nesorazmerno, če ne celo protipravno obveznost. Ker pojem periodičnega poročila ni opredeljen niti v evropski zakonodaji niti v sodni praksi Unije, bi se morala zahtevana stopnja natančnosti za vsako poročilo določiti za vsak posamezni primer glede na konkretne potrebe.
- 68 Komisija opozarja, da je pri pogodbah, ki se nanašajo na dodelitev finančne pomoči za programe, upravičenec pravno zavezan k natančnemu evidentiranju in prijavi stroškov ter utemeljitvi njihove upravičenosti. V zvezi s tem še pojasni, da je izročitev projekta popolnoma neodvisna od obveznosti upravičenca, da dokaže upravičenost teh stroškov.

Presoja Sodišča

- 69 Najprej je treba ugotoviti, da družba Lito zgolj ponovno povzema trditve, ki jih je navedla že na prvi stopnji, kot je med drugim razvidno iz točke 43 izpodbijane sodbe.

- 70 Poleg tega, čeprav se družba Lito pri prerekanju razlogovanja Splošnega sodišča sklicuje na načelo sorazmernosti, pa ne navaja nobene točke obrazložitve izpodbijane sodbe, na katero bi se naj ta očitok nanašal.
- 71 V takih okoliščinah Sodišče ne more opraviti naloge, ki se od njega zahteva v zvezi s pritožbo, in izvesti nadzora zakonitosti (glej sklep Greinwald/Wessang, C-608/12 P, EU:C:2014:394, točka 28).
- 72 Peti pritožbeni razlog je treba zato zavreči kot nedopusten.

Šesti pritožbeni razlog

Trditve strank

- 73 S šestim pritožbenim razlogom, ki se nanaša na kršitev pravice do poštenega sojenja in postopkovnih pravil, ki zagotavljajo spoštovanje pravice do obrambe in enakost orožij med strankama, družba Lito Splošnemu sodišču očita, da je v točki 56 izpodbijane sodbe popolnoma samovoljno presodilo, da sezname prisotnosti, ki jih je družba Lito predložila v prilogah, ne ustrezajo zahtevam iz pogodbenih določil, v točki 63 iste sodbe pa, da s temi seznamami ni mogoče dokazati delovnega časa, ki je bil dejansko opravljen pri projektu WIH.
- 74 Ker je Komisija enostransko štela, da predloženi sezname prisotnosti niso primeren dokaz o delovnih urah, opravljenih pri tem projektu, in ker je Splošno sodišče temu razlogovanju sledilo in se pri tem oprlo na pogodbeno določila, naj bi bila družba Lito v slabšem položaju kot ta institucija, ki naj bi bila tako v tem sporu hkrati sodnik in stranka. Iz tega naj bi bilo razvidno, da so pogodbeno določila protipravna in v nasprotju z načelom sorazmernosti.
- 75 Komisija meni, da je Splošno sodišče ob spoštovanju pravice do obrambe in načela enakosti orožij med strankama na podlagi pogodbenih določil, ki zavezujejo stranki, pravilno ocenilo vse predložene dokaze.
- 76 Glede zatrjevane protipravnosti pogodbenih pogojev in njihovega neskladja z načelom sorazmernosti Komisija trdi, da so te trditve prvič izpostavljene šele v fazi pritožbi in jih je zato treba zavreči kot nedopustne.

Presoja Sodišča

- 77 Glede šestega pritožbenega razloga, ki je ponovno uperjen zoper točki 56 in 63 izpodbijane sodbe, ki sta že bili obravnavni v okviru drugega in četrtega pritožbenega razloga, zadostuje spomniti, da je Splošno sodišče upoštevalo korespondenco, ki jo je družba Lito predložila kot dokaz, vendar je presodilo, da je nezadostna, ker z njo ni mogoče dokazati delovnega časa, ki so ga zaposleni družbe Lito dejansko posvetili projektu WIH.
- 78 V teh okoliščinah Splošnemu sodišču ni mogoče očitati, da je sprejelo samovoljno odločitev v nasprotju z zahtevami pravice do poštenega sojenja.
- 79 Glede očitka, da naj bi bila pogodbeno določila nesorazmerna ali celo protipravna, je treba ugotoviti, da družba Lito med postopkom nikoli ni izpodbijala veljavnosti pogodbenih določil, ki se uporabljajo med strankama.
- 80 S trditvijo, da ta pogodbeno določila nasprotujejo načelu sorazmernosti, ki jo je družba Lito podala v okviru te pritožbe, se ta družba pred Sodiščem prvič sklicuje na pritožbeni razlog, ki ga pred Splošnim sodiščem ni uveljavljala.

- 81 V okviru pritožbe pa je Sodišče načeloma pristojno samo za presojo pravne rešitve v zvezi s pritožbenimi razlogi, obravnavanimi pri sodišču, ki vsebinsko odloča o sporu (glej zlasti sodbo Sison/Svet, C-266/05 P, EU:C:2007:75, točka 95 in navedena sodna praksa).
- 82 Iz vsega zgoraj navedenega izhaja, da je treba šesti pritožbeni razlog zavreči kot deloma nedopusten in zavrniti kot deloma neutemeljen.

Sedmi pritožbeni razlog

Trditve strank

- 83 S sedmim pritožbenim razlogom, ki se nanaša na napačno uporabo prava pri presoji pravne narave metod za oceno stroškov, družba Lito po tem, ko je opozorila na različne modele za izračun upravičenih stroškov, trdi, da je treba opomin razglasiti za ničen, ker ni bila upoštevana metoda skupnih stroškov, pri kateri se odštejejo pavšalni splošni stroški.
- 84 Komisija meni, da se z argumenti družbe Lito na more ovreči razlogovanje Splošnega sodišča iz izpodbijane sodbe.

Presoja Sodišča

- 85 Ugotoviti je treba, kot je razvidno iz točke 42 izpodbijane sodbe, da je nasprotna tožba Komisije temeljila, prvič, na dejstvu, da družba Lito ni izpolnila obveznosti glede vodenja seznamov prisotnosti v skladu s členom 14(1)(a) splošnih pogojev ter, drugič, na dejstvu, da se je družba Lito pri izračunu posrednih stroškov, nastalih pri projektu WIH, napačno oprla na metodo skupnih stroškov.
- 86 Ker je Splošno sodišče v točkah od 47 do 64 izpodbijane sodbe ugotovilo, da je nasprotna tožba utemeljena na podlagi prvega razloga, argumentov, ki so temeljili na metodi skupnih stroškov, ni bilo potrebno preučiti.
- 87 Zato je treba očitke družbe Lito glede presoje pravne narave metod za oceno stroškov zavrniti, saj ne more privedi do razveljavitve izpodbijane sodbe.
- 88 Sedmi pritožbeni razlog je treba zato zavrniti kot brezpredmeten.

Osmi pritožbeni razlog

Trditve strank

- 89 Z osmim pritožbenim razlogom družba Lito Splošnemu sodišču očita, da je napačno uporabilo pravo, ker ni kot zlorabo opredelilo ravnanja Komisije, ki je zahtevala vračilo izplačanih zneskov, čeprav je v dopisu z dne 24. maja 2011 priznala, da je bilo za projekt WIH opravljeno trajno in učinkovito delo. Po mnenju družbe Lito tega, da med revizijo ni mogla predložiti seznamov prisotnosti, ni mogoče enačiti z neizpolnitvijo bistvene obveznosti iz pogodbe, ki je izročitev projekta WIH.
- 90 Komisija meni, da pogodbeni določila, h katerim se je družba Lito s sklenitvijo pogodbe prostovoljno zavezala, niso v ničemer protipravna ali v nasprotju z načelom sorazmernosti.

Presoja Sodišča

- 91 Najprej je treba ugotoviti, da družba Lito v okviru osmega pritožbenega razloga zgolj ponavlja trditve, ki jih je poudarila že pred Splošnim sodiščem, pri tem pa ne navaja, katere elemente sodbe, katere razveljavitev se predlaga, prereka, niti ne navaja pravnih trditev, ki ta predlog posebej utemeljujejo. Tako želi družba Lito dejansko doseči zgolj ponovni preizkus tožbe, vložene pri Splošnem sodišču, za kar pa Sodišče ni pristojno (glej zlasti sodbo Eurocoton in drugi/Svet, C-76/01 P, EU:C:2003:511, točki 46 in 47).
- 92 Osmi pritožbeni razlog je treba zato zavreči kot nedopusten.
- 93 V vsakem primeru je treba tudi utemeljitev zavrniti kot neutemeljeno.
- 94 Poudariti je namreč treba, da gre v skladu z ustaljeno sodno prakso za zlorabo pooblastila, če institucija svoja pooblastila izvršuje z izključnim ali vsaj odločilnim namenom, da doseže drugačne cilje, kot so tisti, ki jih navaja, ali da se izogne postopku, ki je posebej predviden s Pogodbo za obravnavanje okoliščin predmetne zadeve (sodbe Združeno kraljestvo/Svet, C-84/94, EU:C:1996:431, točka 69; Windpark Groothusen/Komisija, C-48/96 P, EU:C:1998:223, točka 52, in Swedish Match, C-210/03, EU:C:2004:802, točka 75).
- 95 Tako je zloraba pooblastil eden od elementov, na podlagi katerih sodišče Unije v okviru ničnostne tožbe na podlagi določb člena 263 PDEU presoja zakonitost izpodbijanega akta (glej v tem smislu sodbo Internationale Handelsgesellschaft, 11/70, EU:C:1970:114, točka 3).
- 96 V okviru tožbe, vložene na podlagi člena 272 PDEU, pa lahko tožeča stranka instituciji sopogodbени očita le kršitve pogodbenih določil ali kršitve prava, ki se uporablja za pogodbo (glej v tem smislu sodbo Komisija/Zoubek, 426/85, EU:C:1986:501, točka 11).
- 97 Iz tega sledi, da je treba razlog za razveljavitev, ki se nanaša na domnevno zlorabo pooblastil Komisije in s katerim se želi doseči, da se Splošno sodišče izreče o zakonitosti izpodbijanega akta na podlagi pravil iz Pogodbe, zavreči kot nedopusten.
- 98 Vendar je treba ugotoviti, da tudi v primeru, če bi bilo treba osmi pritožbeni razlog razumeti kot obtožbo, da je Komisija v okviru pogodbenega razmerja z družbo Lito ravnala nepošteno, pa družba Lito v postopku nikoli ni prerekala razlage pogodbenih določil Splošnega sodišča iz točk od 48 do 53 izpodbijane sodbe niti navedb Komisije glede višine zneska, katerega vračilo se zahteva, kot izhaja iz točke 65 izpodbijane sodbe.
- 99 Poleg tega tudi trditve družbe Lito, da je bistvena obveznost iz pogodbe dejansko izročitev projekta WIH, ne more privedi do sklepa, da je Komisija ravnala nepošteno, saj je Splošno sodišče v točki 64 izpodbijane sodbe ugotovilo, da družba Lito ni izpolnila svoje obveznosti glede vodenja seznamov prisotnosti in evidentiranja delovnih ur, ki jih je opravilo njeno osebje, v skladu s členom 14(1)(a) splošnih pogojev pogodbe.
- 100 Iz tega sledi, da je osmi pritožbeni razlog treba zavreči kot nedopusten, vsekakor pa zavrniti kot neutemeljen.

Deveti pritožbeni razlog

Trditve strank

- 101 Z devetimi pritožbenimi razlogi, ki se nanašajo na neobstoječe obrazložitve, družba Lito Splošnemu sodišču očita, da ni razsodilo, da opomin nima nobene podlage, kajti sklicevanje na dopisa z dne 24. maja 2011 in 17. avgusta 2011 v tem pogledu ne zadostuje.
- 102 Komisija meni, da je treba trditve družbe Lito zavrniti kot neutemeljene.

Presoja Sodišča

- 103 Z devetimi pritožbenimi razlogi družba Lito Splošnemu sodišču v bistvu očita, da ni odločilo o drugem tožbenem razlogu iz ničnostne tožbe na prvi stopnji, ki se je nanašal na neobstoječe obrazložitve opomina.
- 104 Vendar je na eni strani treba poudariti, da trditve, ki se nanašajo na neobstoječe obrazložitve na podlagi člena 296 PDEU, ni mogoče sprejeti v okviru tožbe, vložene v skladu s členom 272 PDEU.
- 105 Na drugi strani je treba ugotoviti, da je Splošno sodišče v okviru analize utemeljenosti nasprotne tožbe v točkah od 65 do 69 izpodbijane sodbe izračun zneska, ki ga je Komisija zahtevala, preverilo na podlagi njenih navedb, ki pa jih družba Lito ni izpodbijala.
- 106 Poleg tega je Splošno sodišče v točkah od 70 do 72 izpodbijane sodbe presodilo, da je Komisija ustrezno navedla pogoje vračila in datum plačila zahtevanih zneskov, saj so ti razvidni tako iz dopisa z dne 24. maja 2011 kot iz navedb v opominu pod naslovom „Plačilni pogoji“.
- 107 Iz tega sledi, da Splošnemu sodišču ni mogoče očitati napačne uporabe prava v zvezi z neobstoječimi obrazložitvami, deveti tožbeni razlog pa je zato treba zavrniti kot neutemeljen.

Deseti pritožbeni razlog

Trditve strank

- 108 Z desetimi pritožbenimi razlogi, ki se nanašajo na kršitev načela varstva zaupanja v pravo, družba Lito Splošnemu sodišču očita, da ni presodilo, da je Komisija sankcionirala manjša oblikovna odstopanja od predvidenega postopka s tem, da je pet let po koncu programa, iz katerega je izvirala projekt WIH, zahtevala vračilo izplačanih zneskov, kljub temu da je bilo raziskovalno delo opravljeno v dobri veri, finančna pomoč pa prejeta v skladu s pogodbenimi obveznostmi.
- 109 Komisija opozarja, da predmet spora ni projekt WIH, ki ga je izvedla družba Lito, pač pa spoštovanje obveznosti, ki jih je ta imela v zvezi določitvijo upravičenih stroškov. Poleg tega Komisija zanika, da bi družbi Lito vzbudila kakršna koli legitimna pričakovanja.

Presoja Sodišča

- 110 Glede načela varstva zaupanja v pravo, kot izhaja iz sodne prakse, navedene v točki 27 te sodbe, zadostuje ugotoviti, da družba Lito ni dokazala, kako naj bi ji Komisija vzbudila pričakovanja glede uporabe drugačnih metod za določitev upravičenih stroškov od tistih, dogovorjenih s pogodbo.
- 111 To trditev družbe Lito je torej treba zavrniti kot neutemeljeno.

- 112 Glede roka, v katerem lahko Komisija zahteva vračilo izplačanih zneskov, je treba poudariti, da kot je razvidno iz točke 79 izpodbijane sodbe, če lahko Komisija v skladu s členom 17(1) splošnih pogojev pogodbe sproži revizijo v roku petih let od konca zadevnega programa, lahko v tem roku s toliko večjo pravico veljavno zahteva vračilo izplačanih zneskov.
- 113 Poleg tega skuša družba Lito s sklicevanjem na to, da je bilo raziskovalno delo v okviru projekta WIH izvedeno v dobri veri, ponovno prikriti dejstvo, da se ta spor nanaša zgolj na zatrjevano kršitev obveznosti vodenja seznamov prisotnosti in evidentiranja delovnih ur, ki jih je opravilo osebje, določene v členu 14(1)(a) splošnih pogojev pogodbe.
- 114 Trditve družbe Lito je treba torej zavrniti kot neutemeljene.
- 115 Tako je treba deseti in zadnji pritožbeni razlog družbe Lito zavrniti kot neutemeljen.
- 116 Iz navedenega sledi, da nobenemu pritožbenemu razlogu družbe Lito ni mogoče ugoditi.
- 117 Zato je treba pritožbo v celoti zavrniti.

Stroški

- 118 V skladu s členom 184(2) Poslovnika Sodišča to odloči o stroških, če pritožba ni utemeljena. V skladu s členom 138(1) tega poslovnika, ki se uporablja za pritožbeni postopek na podlagi njegovega člena 184(1), se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Ker družba Lito s predlogom ni uspela, Komisija pa je predlagala, naj ji družba Lito plača stroške, se tej družbi naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

- 1. Pritožba se zavrne.**
- 2. Lito Maieftiko Gynaikologiko kai Cheirurgiko Kentro AE se naloži plačilo stroškov.**

Podpisi